

T.C
Mimar Sinan Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Resim Ana Sanat Dalı
Resim Programı

ÇAĞDAŞ RESİMDE TASARIM SÜRECİ
(Yüksek Lisans Tez Çalışması)

8814 Murat AĞÇIÇEK
Danışman: Doç. Zekai ORMANCI

İstanbul Ocak 1991

İÇİNDEKİLER

Giriş	I-6
Resimlerine Ait	7-9
İngilizce Özet	10-II
Özet	12-13
Kaynakça	14

giriş:

ÇAĞDAŞ RESİMDE TASARIM SÜRECİ

Doğal çevrenin giderek kirlendiği ve enerji kaynaklarının azaldığı uzay çağında sanat var olmaya, sanatçı ise kendini ortaya koymanın yeni yollarını aramaya devam edecektir.

Tasarım (tasarı' dan, tasarı-m) tasarlama eylemi veya zihinde canlandırılan biçim.

*Eylemi sonucunda beliren ve asıl yapıtın gerçekleştirilmesi sırasında yönlendirilci olan plan, proje vs... ürünlerin tümü olarak tanımlayabiliriz.

Günümüzde endüstri, mimari ve sanatsal tasarım sorunları ilk akla gelenlerdir. Bizi ilgilendiren sanatsal anlamdaki tasarım olayıdır.

Yapıtın içerdiği düşüncelerin nesnelleşmesini sağlayan araçlar ile ilişkisi nedir ? Sanatçı yaşadığı dönemi siyasi, ekonomik, teknik ve toplumsal olaylarla nasıl bir ilişki içersindedir?

Tasarım iki ayrı süreçte gerçekleşir.

A- Zihinsel olgunlaşma süreci:

B- Eylemsel tasarım süreci:

Sanatçının doğumuyla birlikte başlayan süreç; yaşadığı dönemin ve toplumsal koşullarının yönlendiriciliği ile sıkı bir bağ içersindedir. Yönlendirme faaliyeti aile, okul ve çevre faktörleriyle biçim kazanır. Gerek akademilerin resim bölümlerinde, gerekse diğer resim atölyelerinde usta-çırak ilişkisi önemini yitirmiş geleneksel yöntemlerin yerine, yeniden yapılanmaya önem verilmiştir. Yeni perspektif, sanatçı adayın bireysel tavrını daha erken ortaya koymasına olanak vermektedir.

Sanat imgelerinin gelişmesi ve biçimsel dili bu faktörlere sıkıca bağlıdır. Ve bu bağ ile şekillenir, işlev kazanır.

Tasarımların içerdiği düşüncelerin biçim olarak ortaya çıkması, sanatçının kullandığı plastik araçların diline göre farklılıklar gösterdiği gibi, bir resim neyin üstüne hangi teknikle yapıldığı sorusu bu yapıyı tamamlayıcı bir konuya açar. Malzemenin seçimi teknik süreci etkili yada etkisiz kılabilir. Bu yüzden, sanatın uygulandığı malzeme açık bir dille ve ayrıntılı olarak

tanımlanmalıdır. Malzeme çok çeşitli olabilir. Yağlı boya, kara kalem, kolaj elemanları taş baskı, fotoğraf vs... çoğaltılabilir. Tek başına bunlardan biri, yada karışık teknik uygulanmış olabilir. Malzemenin türü ve kullanılış biçimi resmin dokusal özelliğini oluşturur. Teknik süreç bir yandan plastik etkiyi artırırken öte yandan görsel etkiyi zenginleştirir.

"Devir ve uygarlık biçimi verir, hatta sanat eserinin özünü zorla kabul ettirir."

Rönesansla birlikte başlayan insanın kendini ve çevresini değiştirme hareketi, yeni bir yaşam tarzının habercisidir. Deney ve gözleme dayanan bilimsel düşünce, resim sanatındaki tasarımların yeniden ele alınması gereğini doğurmuştur. Doğayı yakında gözleme, perspektif ve anatomi incelemeleri, hacim elde etme sorunları çözüme ulaştırılmıştır. Ancak Sanatın ve sanatçının toplum yapısında belirlenmiş bir yeri ve çeşitli görevleri vardır. Resmedilen bir portrede, "kişinin doğal bir görüntüsünü insanlık durumunu, sahip olduğu ekonomik güç belirgin olmak zorundadır. "Karanlık bir fonda belirginlikle öne çıkmaları, canlı ten renklerin üslup özelliği göstermesine karşılık, ekonomik ve sosyal yaşantısının da bir sonucuydu.

XLX.yüz yıl endüstri devrimiyle, teknoloji hızla gelişmiş ve yaşantılarda değişikliklere neden olmuştur. Moda ve alışkanlıklardaki değişim hızı felsefi ve sanatsal alana yönelik değerlendirmelerinde modaya uygunluk göstermesine neden olur. Modern teknoloji, böylece yaşama karşı alınan tavra görülmedik bir dinamizm getirir. İzlenimciliğin ifade etmek istediği de herşeyden önce, bu, yeni hız ve değişim duygusudur. Nesnelere konusunda kuramsal bilgilerle yetinme işinin sonu gelir. Fiziksel (Optik) deneyler sonucu elde edilen bilgi ön plana çıkar. Amaç sadece rengi vurgulamak, renk ve ışık etkilerinin uyumundan oluşan bir resim ortaya çıkarmaktır.

Modern resim sanatının önemli bir ögesi olan renk kullanımı, empresyonist sanatçılarla gündeme gelir. Bu yüzden modern resim daha önceki sanat akımlarında ayırmak mümkün değildir. Çünkü modern sanat, natüralizmden ve optik realizmden uzaklaşmak suretiyle tabiatı tamamiyle inkar etmeye değil, tabiatın görünüşlerinin arkasında bulunan özünü araştırmaya yöneliyor. Amaç yeniden yaratmak, analiz, etmek ve yeniden düzenlemektir.

1910`larda başlayan betimlemeye karşı soyutlama sorunu ilk olarak ortaya çıkar. Kısa zamanda oluşturulan yeni anlatım, uluslararası sanat ve tasarım alanında bir dizi

gelişmeler için sıçrama tahtası olur. Bu gelişmelerin kaynağına, yaşantının modern ve refah bir düzeye kavuşturulmuş olması eklenebilir. Elektrik, telefon, radyo, uçak, gramafon, telgraf, ucuz gazete, fotoğraf, vs... çoğaltılabilen değişimler, yaşama geçirilmiştir.

"Fizikteki gelişmelerle, özellikle atomun maddenin parçalanabilen en küçük birimi olmadığı onun da boşlukta hareket eden elektronlar, protonlar ve nötronlardan oluşan bir demet olduğu Einstein'ın Rölativite (görecelik) kuramıyla, kitle ve enerji denklemiyle ilgili sayılabilir.

Kitle, uzay ve zaman artık eskiden olduğu gibi saltık değerler olarak kabul edilemezlerdi. Sanatçı bu duruma birkaç değişik yoldan tepki gösterebilirdi. İnsan eliyle yaratılmış bu düzenin modellerini kurabilir ve bunları oldukça değişmiş bu dünyanın yeni toplumsal düzenin gerektirdiği egretilemeler olarak sunabilir, kendi iç dünyasına dönüp bilinç altının sürekli ve başkasını aktarılamayan alanlarını araştırabilir değişimleri görmezlikten gelerek doğal güzelliğe karşı ilgisini sürdürür ve bunun eskisinden daha gerçek ve daha canlı bir betimlemesini yapabilir, yada , geçmişin rahatlığına bağlanarak izleyicilerine yeni değerlere karşı zamanla denenmiş değerlerin güvencesini sunabilirdi."

Sanat öğelerinin dilini zenginleştiren yeni teknik ve malzemelerin olanaklarıyla gerçekleştirilen yapıtlar, sanatçıya kişisel özgürlüğünü bulma olanağını verir. Tasarımlarda, alışa gelmiş resim yöntem ve tekniklerinin red edilmesi olağan karşılanıyor. Ancak sanatçı kişinin, kendisini kabul ettirebilmesi için kullandığı plastik araçlara İLGİNÇ ve KİŞİSEL bir biçimde egemen olması gerekir.

Günümüz yaşantısının en ayırt edici özelliklerinden birisi sürat duygusudur. Tasarlanıp, gerçekleştirilen ürünler bu kavrama uyum sağlayacak niteliktedir:

Renkleri yalnızca kendilerine amaç olarak yanyana getirmek, boyayı damla damla akıtarak ve dökerek şaşırtıcı biçimler elde etmek yani yapıtın kendiliğinden doğmasına izin vermek.

Gazete kesiklerini kumaş parçalarını ve diğer kolaj elemanlarını bir araya getirip, eskiz oluşturmak. Gerektiğinde, boya ile mudahale edip daha farklı bir espası yakalamak.

Farklı mantık ürünlerini bir araya getirip, tuval yüzeyi üzerinde dördüncü boyutu hissettirmek.

Tasarımı daha önce yapılmış bir olayın, mekan içinde, o anda gerçekleştirmek.

RESİMLERİME AIT

Sanatın, önemli bir yanı doğanın ötesine gitmesidir. Amacı, ona müdahale etmek değiştirmek, yeniden tasarlamak fantazi ve düş katmaktır. Hayal gücünün özgür dünyasında ve duygularla ilgili serüvenlerde bunu kanıtlamaktır.

"Doğa, sanat için bir örnek bir model değil, pedagojik denilen araçtır." Bilgi objesi niteliğindeki bu araçlar, henüz birer plastik araç değildirler. Ancak sanatçının yapıtlarına girince değer kazanırlar. Bunlardan hangisini kullanacağı, sanatçıya ait olan özel bir davranıştır. Zaten ; sanatçının usunda varolan oluşmuş, tasarlanmış biçimlerdir. Seçme eylemi basitçe ve hemen gerçekleşir. Eylem sonunda, izlenimler benliklerini kaybederler ve sanatçının zihninde yeni bir öze kavuşurlar. Bu tinsel özün asıl anlamı, "ifade" yani EXPRESYONLA belirginlik kazanır. Çünkü tinsel aktivite "sezgi etkinliği" ifade ettiği sürece bilir. İfade ise sanatçının ruhunda meydana gelen asıl estetik fenomendir.

İfade yani expresyon, resimlerimdeki asıl taşıyıcılık görevini üstlenirler . Figürün expresyonu , mekanın ve diğer biçimlerin expresyonuyla aynı amaçta kullanılmıştır.

Resimlerimin tasarımı, ön çalışmayı gerektiriyor. Desen ve kroki araştırmaları eskizin oluşmasında yardımcı elemanlardır. Siyah + beyaz lavi ve renk çözümlemesi, tasarımı sonuçlandırır.

Tasarım ve Gerçekleştirme Sürecim :

A-Eskiz Oluşturma :

1-Tek figür ve mekan

2-Grup kompozisyon ve mekan

3-Desen ve kroki çalışması

4-Siyah - beyaz lavi çalışması

5-Aynı çalışma için renk çözümlemesi

B-Gerçekleştirme İçin Uygun Malzeme Seçimi :

1-Tuval

2-Yağlı boya

Amacım kendime ait olanı ortaya koyabilmektir. Nesnelere ve diğer biçimlerle olan ilişkim, biçimler arası bir bağ kurma endişesi taşıyorum. Figür ve mekan ilişkisi düşünülüp , tasarlanmıştır, somut bir mekan izlenimi vermesine karşılık soyut bir mekandır. Zaman belirsizliğini korur. Kullandığım figür, genellikle ayakta hareketli görünümde ancak, durağandır, sabittir. Portredeki vurgulama belki de bir iç çatışmanın dışarıya vurmasıdır. Biçimi saran kontr çizgi ve kırılmamış bazı renkler vurgulayıcıdır.

Bazı soyut fikirleri, sembolik biçimlerle anlatmayı tercih ederim. Nesne ve diğer biçimler bu anlamda kullanılmışlardır.

THE PROCESS OF PLANNING IN CONTEMPORARY PAINTING

'The thing that's cleared out at the end of the action and the forming of the main work are defined as the whole product.'

Planning is formed in two separately processes:

A- The process of being matured in mind.

B- The process of actional planning.

The process that's started with the birth of the artist, is in a close connection with the period of time he's living and the role of the social directing of the circumstances.

The development of the art image and the formal language are formed this connection that gained its own duty.

By the industrial revolution in 19th century technology is progressed quickly and become the reason of the changes in life.

The speed of changes in fashion and habits, in making use of philosophy art art showed an inclination to fit the fashion.

This new feeling of speed and changes refuse the accustomed method of painting and the painting techniques, Creating analyzing and forming recently has become the main aim.

The new techniques enrich the language of the elements of the art makes the limits of using plastic material in finite.

The artist to make his personality to be accepted he has to put his own personality different, terrific ways of painting. In other words he has to have the whole control of using plastic materials.

I have the suspicion of building the connection between the object and other forms with the forms I create.

In my paintings Expressionist thoughts are easily realized and I also prefer to give the abstract ideas in symbolic forms.

ÇAĞDAŞ RESİMDE TASARIM SÜRECİ :

Eylemi sonucunda beliren ve asıl yapıtın gerçekleştirilmesi sırasında yönlendirici olan plan, proje vs... ürünlerin tümü olarak tanımlanabilir.

Tasarım iki ayrı süreçte gerçekleşir:

A-Zihinsel Olgunlaşma Süreci

B-Eylemsel Tasarım Süreci

Sanatçının doğumuyla birlikte başlayan bu süreç, yaşadığı dönemin ve toplumsal koşullarının yönlendiriciliği ile sıkı bir bağ içersindedir. Sanat imgelerinin gelişmesi ve biçimsel dili bu bağ ile şekillenir işlev kazanır

XIX. yüz yıl Endüstri devrimiyle teknoloji hızla ilerlemiş ve yaşantılarda değişikliklere neden olmuştur. Moda ve alışkanlıklardaki değişim hızı, felsefi ve sanatsal alana yönelik değerlendirmelerinde, modaya uygunluk göstermesine neden olur.

Bu yeni hız ve değişim duygusu, alışlagelmiş resim yöntem ve tekniklerini reddediyor. Yeniden yaratmak analiz etmek ve yeniden düzenlemek asıl amaç oluyor.

Sanat öğelerinin dilini zenginleştiren yeni teknikler. plastik malzemenin kullanım boyutlarını sınırsızlaştırıyor. ancak sanatçı kişinin, kendini kabul ettirebilmesi için kullandığı plastik araçlara İLGİNÇ ve KİŞİSEL bir biçimde egemen olması gerekir.

Nesne ve diğer biçimlerle olan ilişkim, biçimler arası anlam bulmaya ve bunlar arası bir bağ kurma endişesi taşıırım.

Resimlerimde Expresiyonist bir tavır görülür. Ve bazı soyut fikirleri sembolik biçimlerle kullanmayı tercih ediyorum.

KAYNAKÇA

- 1- Sanat Kuram ve Terimleri Sözlüğü
Sözen M. Tanyeli U.
Remzi Kitabevi İstanbul 1986
- 2- Meydan Larousse .
- 3- Sanatın Anlamı
Read H.
Türk Tarih Kurumu Basımevi
Ankara 1960
- 4- Görme Biçimleri
Berger J.
Metis Yayınları
Kasım 1988 - İstanbul
- 5- Modern Sanatın Öyküsü
Lynton N.
Remzi Kitabevi - İstanbul 1982
- 6- İfade Bilimi ve Genel Linguistik Olarak Estetik
Groce B.
Remzi Kitabevi - İstanbul 1983